

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

28. november 2006*

Kohtuasjas C-414/04,

mille esemeks on EÜ artikli 230 alusel 23. septembril 2004 esitatud tühistamishagi,

Euroopa Parlament, esindajad: A. Baas ja U. Rösslein, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

keda toetab

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: J. Sack ja P. Van Nuffel, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

menetlusse astuja,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

versus

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: A. Lopes Sabino ja M. Bishop,

kostja,

keda toetab

Eesti Vabariik, esindaja: L. Uibo,

Poola Vabariik, esindajad: M. Węglarz ning T. Nowakowski ja T. Krawczyk,

menetlusse astujad,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, P. Kūris, E. Juhász, kohtunikud K. Schiemann (ettekandja), J. Makarczyk, J.-P. Puissochet, G. Arestis, A. Borg Barthet, A. Ó Caoimh ja L. Bay Larsen,

kohtujurist: L. A. Geelhoed,
kohtusekretär: vanemametnik L. Hewlett,

arvestades kirjalikus menetluses ja 15. märtsi 2006. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 1. juuni 2006. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- ¹ Euroopa Parlament palub oma hagiavalduses tühistada nõukogu 28. juuni 2004. aasta määruse (EÜ) nr 1223/2004, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 1228/2003 seoses teatavate sätete Sloveenia suhtes kohaldamise kuupäevaga (ELT L 233, lk 3; edaspidi „vaidlustatud määrus”).
- ² Kümne uue liikmesriigi — sh Sloveenia Vabariigi — Euroopa Liiduga ühinemist käsitlev leping kirjutati alla 16. aprillil 2003 (ELT 2003, L 236, lk 17; edaspidi „2003. aasta ühinemisleping”). Lepingu artikli 1 lõikest 2 nähtub, et vastuvõtutingimused ja vastuvõtust tingitud muudatused Euroopa Liidu aluslepingutes on sätestatud lepingule lisatud aktis, mis moodustab lepingu lahutamatu osa (edaspidi „2003. aasta ühinemisakt”).

- 3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1228/2003, milles käsitletakse võrkudele juurdepääsu tingimusi piiriüleses elektrikaubanduses (ELT L 176, lk 1; ELT eriväljaanne 12/02, lk 175), võeti vastu EÜ artikli 95 alusel.
- 4 Selleks et teatavate määruse nr 1228/2003 sätete kohaldamist Sloveenia Vabariigi suhtes ajutiselt edasi lükata, võttis Euroopa Liidu Nõukogu vastu vaidlustatud määruse. See määrus võeti vastu 2003. aasta ühinemisakti artikli 57 alusel.
- 5 Oma hagi toetuseks väidab Euroopa Parlament esiteks, et õiguspäraselt ei saanud vaidlustatud määrust võtta vastu kõnealuse artikli 57 alusel, ning teiseks ei ole selle puhul täidetud EÜ artiklis 253 sätestatud põhjendamiskohustust.
- 6 Euroopa Kohtu president andis 21. detsembri 2004. aasta määrusega ja 9. märtsi 2005. aasta määrusega Euroopa Ühenduste Komisjonile, Eesti Vabariigile ja Poola Vabariigile loa menetlusse astumiseks komisjoni puhul parlamendi ning Eesti ja Poola puhul nõukogu nõuete toetuseks.

Õiguslik kontekst

2003. aasta ühinemisleping

- 7 2003. aasta ühinemislepingu artikli 2 lõiked 2 ja 3 sätestavad:

„2. Käesolev leping jõustub 1. mail 2004 [...].

3. Olenemata lõikest 2 võivad liidu institutsioonid võtta enne ühinemist vastu meetmed, millele on osutatud ühinemisakti artikli 6 lõike 2 teises lõigus, lõike 6 teises lõigus [...] ning artiklites 38, 39, 41, 42 ja 55–57, selle akti III–XIV lisas [...]. Need meetmed jõustuvad alles käesoleva lepingu jõustumise kuupäeval, tingimusel et leping jõustub.”

8 2003. aasta ühinemisakti artikkel 20 sätestab:

„Käesoleva akti II lisas loetletud akte kohandatakse vastavalt kõnealuse lisa sätetele.”

9 Sama akti artikkel 21 sätestab:

„Käesoleva akti III lisas loetletud aktide kohandused, mille tingib ühinemine, tehakse kooskõlas selles lisas sätestatud suunistega ja vastavalt artiklis 57 sätestatud tingimustele ja korrale.”

10 Nimetatud akti artikkel 24 sätestab:

„Käesoleva akti V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII ja XIV lisas loetletud meetmeid kohaldatakse uute liikmesriikide suhtes vastavalt neis lisades sätestatud tingimustele.”

11 2003. aasta ühinemisakti artikkel 55 sätestab:

„Uue liikmesriigi asjakohaselt põhjendatud taotlusel võib nõukogu ühehäälselt ja komisjoni ettepaneku põhjal võtta enne 1. maid 2004 meetmeid, mis kujutavad endast ajutisi erandeid institutsioonide aktidest, mis on vastu võetud alates 1. novembrist 2002 kuni ühinemislepingule allakirjutamise kuupäevani.”

12 Nimetatud akti artikkel 57 sätestab:

„1. Kui institutsioonide ühinemiseelseid akte on ühinemise tõttu vaja kohandada ja neid vajalikke kohandusi ei ole käesoleva aktiga ega selle lisadega ette nähtud, tehakse kohandused lõikes 2 sätestatud korras. Kõnealused kohandused jõustuvad alates ühinemisest.

2. Vajalikud tekstid koostab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega ja komisjoni ettepaneku põhjal või komisjon, vastavalt sellele, kumb nendest institutsioonidest on vastu võtnud esialgse akti.”

13 Kõigepealt tuleb täpsustada, et kuigi artikli 57 prantsuskeelse versiooni kohaselt tuleb selle sätte alusel tehtavad kohandused teha „enne ühinemist”, ei puuduta kõnealune ajaline piirang tegelikult — nagu nähtub ka selle sätte teistest keeleversioonidest — mitte võimalust tugineda artiklile 57, vaid muudetavate aktide kuupäeva (vt selle kohta seoses samasuguse sättega, mis sisaldub aktis Austria Vabariigi, Soome Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi ühinemistingimuste ja Euroopa Liidu aluslepingutesse tehtavate muudatuste kohta (EÜT 1994, C 241, lk 21; edaspidi

„1994. aasta ühinemisakt”), 2. oktoobri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-259/95: parlament vs. nõukogu, EKL 1997, lk I-5303, punktid 12–22).

- 14 2003. aasta ühinemisakti lõppaktide lisatud kirjavahetuses leppisid Euroopa Liit ja uued liikmesriigid kokku „teavitamis- ja konsulteerimiskorra teatavate otsuste ja muude meetmete vastuvõtmiseks ühinemiseelsetel perioodil” (edaspidi „teavitamis- ja konsulteerimiskord”), mis näeb ette eelkõige järgmist:

„1. Selleks, et tagada [ühinevate riikide] piisav informeeritus, antakse kõikidest ettepanekutest, teatistest, soovitudest ja algatustest, mis võiksid viia Euroopa Liidu institutsioonide või organite otsusteni, pärast nende nõukogule edastamist ühinevatele riikidele teada.

2. Konsultatsioonid toimuvad ühineva riigi põhjendatud taotlusel, milles näidatakse selgesti ära tema huvid liidu tulevase liikmena ja tema märkused.

[...]

4. Konsultatsioonid toimuvad liidu ja ühinevate riikide esindajatest moodustatud ajutises komitees.

[...]

8. Kui pärast konsultatsioone jäävad püsima tõsised raskused, võib ühineva riigi taotlusel tõstatada küsimuse ministrite tasandil.

[...]”.

Määrus nr 1228/2003

15 Määruse nr 1228/2003 artikli 1 kohaselt on määruse eesmärk kehtestada piiriülest elektri kaubandust käsitlevad õiglased eeskirjad ning suurendada sel viisil konkurentsi elektri siseturul, võttes arvesse siseriiklike ja piirkondlike turgude eripära.

16 Sama määruse artikli 6 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Võrgu ülekoormuse käsitlemisel kasutatakse mittediskrimineerivale turule rajanevaid lahendusi, mis annavad tõhusaid hinnasignaale asjaomastele turuosalistele ja põhivõrguettevõtjatele. Võrgu ülekoormusega seotud küsimuste lahendamisel eelistatakse muid kui tehingul põhinevaid meetodeid, mille puhul ei tehta valikut üksikute turuosaliste lepingute vahel.”

17 Nimetatud määruse artikli 2 lõike 2 punktis c on „ülekoormus” defineeritud kui „olukord, milles siseriiklike põhivõrkude vaheline ühendus ei suuda asjaomaste võrkudevaheliste ühenduste ja/või siseriiklike põhivõrkude võimsuse puudumise

tõttu mahutada kõiki tegelikke elektrivooge, mis turuosalised rahvusvahelise kaubanduse raames nõuavad”.

18 Sama määruse lisa „Siseriiklike võrkude vaheliste ühenduste olemasoleva edastamisvõimsuse juhtimist ja jaotamist käsitlevad suunised” jaotises „Üldosa” on sätestatud järgmist:

- „1. Liikmesriikide poolt rakendatavad ülekoormuse juhtimise meetodid käsitlevad lühiajalisi ülekoormusi turuandmetel põhineval, majanduslikult tõhusal viisil ning annavad samal ajal signaale või ajendeid investeringuteks tõhusatesse võrkudesse ja elektritootmisse õigetes asukohtades.

2. Põhivõrguettevõtjad või vajaduse korral liikmesriigid sätestavad mittediskrimineerivad ja läbipaistvad standardid, milles kirjeldatakse, milliseid ülekoormuse juhtimise viise tuleks teatavates olukordades kasutada. Neid standardeid kirjeldatakse koos ohutusnormidega üldsusele kättesaadavates dokumentides.

3. Ülekoormuse juhtimise konkreetseid viise käsitlevate eeskirjade väljatöötamisel hoitakse eri tüüpi piiriüleste tehingute käsitlemise erisused võimalikult väikesed, olenemata sellest, kas tegemist on konkreetsete kahepoolsete lepingutega või pakkumistega korrastatud välisturgudel. Väikese edastamisvõimsuse viis peab olema läbipaistev. Kõik erisused tehingute käsitlemisel tuleb esile tuua, et konkurentsi mitte moonutada ega takistada.

4. Ülekoormuse juhtimissüsteemidest tulenevad signaalid on suunavad.

[...]”.

19 Vastavalt artiklile 15 kohaldatakse määrust alates 1. juulist 2004.

Vaidlustatud määrus

20 Olles teavitamis- ja konsulteerimiskorra raames saanud teada komisjoni ettepanekust, mille põhjal võeti vastu määrus nr 1228/2003, ning tuginedes 2003. aasta ühinemisakti artiklile 57, esitas Sloveenia Vabariik 23. juuni 2003. aasta kirjaga komisjonile taotluse kuni 1. juulini 2007 kestva üleminekuperioodi saamiseks seoses selle tulevase määruse sätete kohaldamisega. Määrus võeti vastu 26. juunil 2003.

21 Komisjoni ja Sloveenia Vabariigi vaheliste kahepoolsete läbirääkimiste lõppedes esitas Sloveenia komisjonile täiendavaid selgitusi eespool mainitud ajutise erandi taotluse põhjuste kohta.

22 Neil asjaoludel koostas komisjon 27. aprillil 2004 ettepaneku määruse kohta, mille eesmärgiks oli lükata ajutiselt edasi teatavate määruse nr 1228/2003 sätete kohaldamine Sloveenia Vabariigi suhtes (KOM(2004) 309 (lõplik)). Selle ettepaneku aluseks oli EÜ artikkel 95.

23 Kuigi nimetatud ettepanek kiideti heaks ja selle põhisisu jäeti muutmata, võttis nõukogu vaidlustatud määruse 28. juunil 2004 vastu 2003. aasta ühinemisakti artikli 57 alusel.

24 Parlamendile teatas nõukogu peasekretär sellest 9. juuli 2004. aasta kirjaga, täpsustades, et „arvestades ühinemislepingu ja kõnealuse ettepaneku vahelist seost ning vajadust võtta see akt vastu õigeaegselt ning igal juhul enne määruse nr 1228/2003 kohaldamise kuupäeva ehk 1. juulit 2004, otsustas nõukogu valida õiguslikuks aluseks [2003. aasta ühinemisakti] artikli 57 [...], mis ei eelda Euroopa Parlamendi osalemist õigusloomeprotsessis”.

25 Vaidlustatud määruse artiklis 1 on ette nähtud määruse nr 1228/2003 artikli 15 täiendamine uue lõiguga järgmises sõnastuses:

„Sloveenia ja naaberliikmesriikide vastastikku seotud võrkudele kohaldatakse artikli 6 lõiget 1 ning lisa peatüki „Üldosa” lõigetes 1–4 toodud korda alates 1. juulist 2007. Kõnealust lõiku kohaldatakse ainult Sloveenia edastusvõrgu halduri poolt määratavale osale ühendusvõimsusest ja ainult seni, kui nimetatud võimsus ei ületa poolt olemasolevast koguvõimsusest.”

26 Vaidlustatud määruse viies kuni seitsmes põhjendus täpsustavad:

„(5) Sloveenia on tõendanud, et ilma üleminekuperioodita mõjutaksid Austriast imporditava elektrienergia kõrgemad hinnad ebasoodsalt teatavaid Sloveenia energiamahukaid tööstusharusid ja ekspordist Itaaliasse saadavate tulude

vähenedes oleks ebasoodne mõju teatavatele elektrienergia tootjatele. Selline olukord takistaks asjaomastel tööstusharudel käimasolevate ümberkorraldamismeetmete võtmist ja elektrienergia tootmisele vastavalt kohaldatava ühenduse *acquis'* järgimist.

- (6) Sloveenia poolt esitatud põhjused õigustavad erandi tegemist. Peale selle on sellise erandi tegelik mõju siseturule kahe asjaomase põhivõrgu väikeste ühendusvõimsuste tõttu väga väike, arvestades et kõnealune olukord ei muutu tõenäoliselt enne 1. juulit 2007.
- (7) Erand peaks piirduma ainult Sloveenia taotluse täitmiseks hädavajalikuga. Seetõttu peaks see hõlmama ainult Sloveenia edastusvõrgu halduri poolt määratavat osa ühendusvõimsusest ja olema kohaldatav ainult niivõrd, kui võrd nimetatud võimsus ei ületa poolt olemasolevast koguvõimsusest.”

Hagi

- ²⁷ Oma hagi toetuseks esitab parlament kaks väidet, mis on esiteks tuletatud vaidlustatud määruse väärast õiguslikust alusest ja teiseks põhjendamiskohustuse rikkumisest.

Esimene väide

- ²⁸ Esimese väitega kinnitab parlament, et vaidlusalust määrust, mis sätestab ajutised erandid seoses määruse nr 1228/2003 kohaldamisega, ei saanud õiguspäraselt vastu

võtta 2003. aasta ühinemisakti artikli 57 alusel, vaid see oleks tulnud vastu võtta EÜ asutamislepingus ette nähtud tavalist õigusloomemenetlust järgides, s.o antud juhul EÜ artikli 95 alusel, mis oli määruse nr 1228/2003 vastuvõtmise õiguslikuks aluseks. Kõnealune artikkel 57 lubab ainult kohandusi, mille eesmärk on võimaldada institutsioonide õigusaktide täiel määral kohaldatavust ühinevate riikide suhtes, mitte neile riikidele ajutiste erandite tegemist.

- 29 Sellega seoses tuleb märkida, et nagu parlament rõhutas, nähtub 2003. aasta ühinemisakti artikli 57 sõnastusest, et see säte lubab teha „kohandusi”, mis on „vajalikud” ühinemise tõttu, kuid mida ei ole ühinemisaktiga ega selle lisadega ette nähtud.
- 30 Nagu komisjon õigesti märkis, tuleneb 2003. aasta ühinemisakti kolmandasse ossa „Alalised sätted” kuuluva I jaotise „Institutsioonide poolt vastuvõetud aktide kohandamine” moodustavatest artiklitest 20 ja 21, et „kohandused”, millele nendes artiklites viidatakse, vastavad muudatustele, mis on vajalikud, et tagada institutsioonide õigusaktide täiel määral kohaldatavus uute liikmesriikide suhtes, ning on sellest lähtuvalt mõeldud neid õigusakte püsivalt täiendada.
- 31 Kuid tavaliselt ei kuulu selliste „kohanduste” hulka ühenduse õigusaktide kohaldamisega seotud ajutised erandid, mida on käsitletud 2003. aasta ühinemisakti neljanda osa „Ajutised sätted” I jaotisse „Üleminekumeetmed” kuuluvas artiklis 24.
- 32 Miski ei anna alust eeldada, et terminit „kohandus” tuleks käsitada erinevalt sõltuvalt sellest, kas seda on kasutatud 2003. aasta ühinemisakti artiklite 20 ja 21 kontekstis või sama akti artikli 57 kontekstis. Pealegi viitab artikkel 21 selles ette nähtud

kohanduste tegemise tingimuste ja korruga seoses artiklile 57, samas kui artikkel 57, mis käsitleb „kohandusi”, mida ei ole „käesoleva aktiga ega selle lisadega ette nähtud”, osutab omakorda sellele, et nimetatud sätte alusel tehtavad kohandused on sama laadi nagu eelkõige kõnealuse akti artiklites 20 ja 21 ette nähtud kohandused.

- 33 Lisaks on eelseisva ühinemisega seotud ajutiste erandite andmist spetsiaalselt käsitletud teises 2003. aasta ühinemisakti sättes, nagu on õigesti märkinud parlament ja komisjon, nimelt artiklis 55, ning seda silmas pidades on raske ette kujutada, et kõnealusele aktile allakirjutanud kavatsesid kehtestada kaks eraldi sätet ühe ja sama õigusakti vastuvõtmise võimaldamiseks.
- 34 Seda enam, et kõnealuse artikli 55 kohaselt kehtivad selliste ajutiste erandite andmiseks palju rangemad tingimused kui artiklis 57 ette nähtud kohandusmeetmete vastuvõtmise tingimused. Esiteks lubab artikkel 55 ainult erandeid ühenduse aktidest, mis on vastu võetud 1. novembrist 2002 (ühinemisläbirääkimiste lõppemise kuupäev) kuni 16. aprillini 2003 (2003. aasta ühinemislepingule allakirjutamise kuupäev). Teiseks kehtib erandite andmise suhtes nõukogu ühehäälse nõue.
- 35 Eeltoodust tuleneb, et meetmed, mida võib vastu võtta 2003. aasta ühinemisakti artikli 57 alusel, piirduvad põhimõtteliselt kohandustega, mille eesmärk on muuta varasemad ühenduse õigusaktid uutes liikmesriikides kohaldatavaks, ning kõik teistsugused muudatused — eelkõige ajutised erandid — on välistatud (vt 1994. aasta ühinemisaktis sisalduva samasuguse sättega seoses analoogne eespool viidatud kohtuotsus parlament vs. nõukogu, punktid 14 ja 19).

- 36 Järelikult ei saa ajutisi erandeid ühenduse õigusakti sätete kohaldamisest, mille ainus eesmärk on ühenduse õigusakti tegelikku kohaldamist uue liikmesriigi suhtes ajutiselt edasi lükata, põhimõtteliselt pidada „kohandusteks” ühinemisakti artikli 57 mõttes.
- 37 Mis puudutab asjaolu, et teatud hulk õigusakte, millega kehtestati sama liiki erandeid, nagu näeb ette vaidlustatud määrus, võeti vastu 1994. aasta ühinemisakti sellise sätte alusel, mis vastab 2003. aasta ühinemisakti artiklile 57, siis vastupidiselt nõukogu ja Poola valitsuse seisukohale ei saa sellel olla mõju viimati nimetatud sätte ulatusele. Tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei või nõukogu lihtne praktika viia EÜ asutamislepingu normidest kõrvalekaldumiseni ega saa järelikult kehtestada pretsedenti, mis oleks ühenduse institutsioonidele õige õigusliku aluse valikul siduv (vt eelkõige 12. novembri 1996. aasta otsus kohtuasjas C-84/94: Ühendkuningriik vs. nõukogu, EKL 1996, lk I-5755, punkt 19).
- 38 Eeltoodust tuleneb, et pärast 2003. aasta ühinemislepingu allakirjutamist vastu võetud ühenduse aktide kohta ei sisalda nimetatud leping ega 2003. aasta ühinemisakt ühtegi üldist kohaldamissätet, mille eesmärk oleks võimaldada uute liikmesriikide suhtes ajutiste erandmeetmete vastuvõtmist, ning põhimõtteliselt ei saa selleks kasutada kõnealuse akti artiklit 57.
- 39 Vastupidiselt nõukogu seisukohale ei tulene sellest siiski õiguslikku lünka. Pärast 2003. aasta ühinemislepingu allakirjutamist ning tingimusel, et teatud laadi üleminekumeetmete üle otsustamisel järgitakse nimetatud lepingus selleks ettenähtud erimenetlusi — näiteks need, mis on ette nähtud 2003. aasta ühinemisakti artiklis 41 või 42 —, ei ole ühtegi põhimõttelist vastuväidet sellele, et pärast kõnealuse ühinemislepingu allakirjutamist ja enne selle jõustumist vastuvõetud ühenduse õigusaktid, mis sisaldavad ajutisi erandeid tulevase liikmesriigi kasuks, võetakse vastu otse EÜ asutamislepingu sätete alusel.

40 Sellised erandsätted, mis muutuvad kohaldatavaks alles 2003. aasta ühinemislepingu jõustumise kuupäeval ning tingimusel, et see tegelikult jõustub, ei ole — vastupidiselt nõukogu seisukohale — vastuolus ei EÜ artikli 249 lõigetega 2 ja 3 ning EÜ artikliga 299, mille kohaselt on institutsioonide vastuvõetud aktid liikmesriikide suhtes kohaldatavad, ega ühinemislepingu artikli 2 lõigetega 2 ja 3.

41 Ühelt poolt kohaldatakse selliseid erisätteid nagu ka akte, milles need sisalduvad ja/või millest need erandi teevad, ühinevate riikide suhtes alles kuupäevast, mil ühinemine jõustub ja nad saavad liikmesriigi staatuse.

42 Teiselt poolt asjaolu, et 2003. aasta ühinemislepingu artikli 2 lõike 2 kohaselt jõustub kõnealune leping alles 1. mail 2004 ning et sama artikli lõike 3 kohaselt võib erandina sellest põhimõttest teatavaid kõnealuse lepingu sätteid varem kohaldada, ei välista võimalust, et aktides, mis on vastu võetud mitte ühinemislepingu, vaid EÜ asutamislepingu alusel, nähakse ette tingimused, kuidas ühinemise jõustumise korral selliseid ühinemislepingu allakirjutamise ja jõustumise vahelisel ajal vastuvõetud akte tulevaste liikmesriikide suhtes kohaldatakse.

43 Vastupidi, tuleb märkida, et ühinemislepingu allakirjutamise kuupäeva ja ühinemise jõustumise kuupäeva vahelisel ajal vastu võetavate aktide puhul on ühenduse institutsioonidele uute liikmesriikide eelseisev ühinemine teada, samas kui uutel liikmesriikidel on võimalik eelkõige teavitamis- ja konsulteerimiskorra raames viidata vajaduse korral oma huvidele (vt selle kohta 16. veebruari 1982. aasta otsus liidetud kohtuasjades 39/81, 43/81, 85/81 ja 88/81: Halyvourgiki ja Helleniki Halyvourgia vs. komisjon, EKL 1982, lk 593, punkt 10).

- 44 Seega põhimõtteliselt võivad uued liikmesriigid, niipea kui nad on saanud teada uute ühenduse õigusaktide eelseisvast vastuvõtmisest, viidata kõnealuse korra raames ja oma vaatejastatust nõukogus ning nendest erimehhanismidest tulenevaid dialoogi- ja koostöövõimalusi kasutades oma huvile, et nende suhtes kehtestataks ajutised erandid, mis on vajalikud näiteks seetõttu, et neil on võimatu nende aktide kohaldamist kohe ühinemise järel tagada, või sellise kohaldamisega kaasneda võivate oluliste sotsiaal-majanduslike probleemide tõttu.
- 45 Kõnealuste mehhanismide kaudu saab erihuve, millele on sel viisil viidatud, kaaluda ühenduse kui terviku huvide suhtes ning vajaduse korral lähtuda praeguste ja tulevaste liikmesriikide võrdsuse, lojaalsuse ja solidaarsuse põhimõtteid käsitlevatest kaalutlustest, mida mainib Poola valitsus.
- 46 Ühinemisprotsessi juurde kuuluvate erimehhanismide olemasolu kinnitab seega, et vaidlustatud määruse taoline akt oleks põhimõtteliselt tulnud vastu võtta asutamislepingus ette nähtud tavalist õigusloomemenetlust järgides, mitte 2003. aasta ühinemisakti artiklis 57 ette nähtud erimenetluse raames.
- 47 Nõustuda ei saa ka nõukogu argumendiga, et vaidlustatud määrus tuli kiireloomuliselt vastu võtta kõnealuse artikli 57 alusel enne määruse nr 1228/2003 — millest ta teeb erandi — jõustumise kuupäeva, selle asemel et järgida palju aeganõudvamat kaasotsustamismenetlust, selleks et vältida õiguskindlusetust ja Sloveenia elektriturul tegutsevate ettevõtjate õigustatud huvide kahjustamist.

- 48 Esiteks, nagu on rõhutatud käesoleva otsuse punktides 43–45, on juhul, kui ühendus kavandab õigusakti vastuvõtmist 2003. aasta ühinemislepingu allakirjutamise ja jõustumise vahelisel ajal, teavitamis- ja konsulteerimiskord see, mille kaudu võib jõuda ühinevale riigile võimalike ajutiste erandite andmiseni seoses kavandatava õigusakti sätete kohaldamisega.
- 49 Selles punktis ei ole ükski pool esitanud tõendeid, mis viitaksid sellele, et kõnealust teavitamis- ja konsulteerimiskorda ei ole nõuetekohaselt järgitud ning et Sloveenia valitsusel ei olnud võimalik kaitsta oma huvisid seoses määruse ettepanekuga, mis viis määruse nr 1228/2003 vastuvõtmiseni, nagu see kord ette näeb (vt analoogiline eespool viidatud kohtuotsus Halyvourgiki ja Helleniki Halyvourgia *vs.* komisjon, punkt 15).
- 50 Teiseks, nagu ka parlament märkis, on nõukogul pärast komisjoni ettepaneku saamist võimalus juhtida vajaduse korral parlamendi tähelepanu konkreetse akti vastuvõtmise kiireloomulisusele. EÜ artiklis 251 sätestatud kaasotsustamismenetlus ei välista õigusakti suhteliselt kiiret vastuvõtmist, eelkõige juhul, kui parlamendi ja nõukogu vahel ei ole olulisi eriarvamusi.
- 51 Mis puudutab tavalisele õigusloomemenetlusele omasest ajakulust tuleneda võivat õiguskindlusetust, siis nagu komisjon õigesti märkis, saab seda korvata vaid võimaliku tagasiulatuva jõu andmisega ajutisele erandile, kui see otsustatakse anda.

- 52 Selle kohta tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et kuigi üldreeglina on ühenduse õigusakti ajalise kehtivuse alguse määramine akti avaldamisele eelnenud ajale õiguskindluse põhimõttega vastuolus, võib see erandjuhtudel olla teisiti, kui taotletav eesmärk seda nõuab ja kui huvitatud isikute õiguspäraseid ootusi on nõuetekohaselt arvestatud (vt 13. novembri 1990. aasta otsus kohtuasjas C-331/88: Fedesa jt, EKL 1990, lk I-4023, punkt 45, ning eespool viidatud kohtuotsus parlament vs. nõukogu, punkt 21).
- 53 Veel tuleb märkida, et kahtlemata on võimalik, nagu on leidnud eelkõige Poola valitsus, et üldsätte puudumine 2003. aasta ühinemisaktis, mis võimaldaks otsustada ajutiste erandite üle seoses 2003. aasta ühinemisakti allakirjutamise ja jõustumise vahelisel ajal vastuvõetud aktide uute liikmesriikide suhtes kohaldamisega, ning sel eesmärgil üksnes teavitamis- ja konsulteerimiskorra olemasolu on tagantjärele osutunud mitterahuldavaks. Samuti on võimalik, et nimetatud asjaolu on tinginud selle, et akti Bulgaaria Vabariigi ja Rumeenia ühinemistingimuste ja Euroopa Liidu aluslepingutesse tehtavate muudatuste kohta (ELT 2005, L 157, lk 203) artikkel 55, millele erinevad pooled on viidanud ja mille reguleerimisese on sarnane 2003. aasta ühinemisakti artikli 55 reguleerimiseselega, sätestab otseselt, et nõukogu pädevus võtta vastu ajutisi erandeid laieneb ka institutsioonide aktidele, mis on vastu võetud ühinemislepingu allakirjutamise kuupäevast kuni ühinemiskuupäevani. Kuid võimalikud puudused, mida 2003. aasta ühinemisakt selles osas sisaldab, ei saa õigustada väära õigusliku aluse kasutamist.
- 54 Kõike eeltoodut arvesse võttes tuleb parlamendi hagi rahuldada ja vaidlustatud määrus tühistada.

Teine väide

- 55 Kuna vaidlustatud määrus tuleb väära õigusliku aluse tõttu tühistada, ei ole vaja käsitleda teist väidet, mis on tuletatud vaidlustatud määruse põhjenduste puudumisest.

Tühistamise ajaline mõju

- 56 Viidates EÜ artikli 231 lõikele 2 ning vajadusele vältida Sloveenia elektrisektori ettevõtjate ja investorite ning asjassepuutuvate töötajate ebakindlat olukorda, palus nõukogu — keda toetasid selles Eesti valitsus ja komisjon — Euroopa Kohtul lugeda vaidlustatud määruse tühistamise korral selle akti tagajärjed kehtivaks kuni uue määruse vastuvõtmiseni.
- 57 Rõhutades, et tema hagi ei puuduta Sloveenia Vabariigi esitatud eranditaotluse sisulist põhjendatust, vaid üksnes õiguslikku alust, mille põhjal võeti vastu vaidlustatud määrus, teatas parlament, et ta ei soovi nõukogu taotluse kohta märkusi esitada.
- 58 Sellega seoses nähtub nii nõukogu poolt vaidlustatud määruse vastuvõtmiseni viinud komisjoni ettepanekust kui ka selle määruse viiendast põhjendusest, et määrus võeti vastu seetõttu, et nimetatud institutsioonide arvates oli Sloveenia Vabariik tõendanud, et kui määrust nr 1228/2003 kohaldatakse kohe ja täielikult ning nimetatud uue liikmesriigi taotletud üleminekuperioodi ei anta, takistaks see oluliselt teatavate Sloveenia energiamahukate tööstusharude ja teatavate elektrienergia tootjate käimasolevaid jõupingutusi ümberkorraldamisel ja elektrienergia tootmisele kohaldatava ühenduse *acquis'* järgimisel. Veel rõhutatakse nimetatud määruse kuuendas ja seitsmendas põhjenduses, et sel eesmärgil Sloveenia Vabariigi

suhtes tehtav erand piirdub ainult kõnealuse uue liikmesriigi taotluse täitmiseks hädavajalikuga ning selle mõju siseturule on väike.

- 59 Neil asjaoludel leiab Euroopa Kohus, et arvestades õiguskindluse kaalutlusi ja eelkõige vajadust vältida raskeid negatiivseid tagajärgi ettevõtetele, mille ümberkorraldamise või elektrienergia tootmisele kohaldatava ühenduse *acquis*'ga kooskõlla viimise hõlbustamine oli vaidlustatud määruse eesmärk — need tagajärjed tulenevad nimetatud määrusega sel eesmärgil ette nähtud ajutiste erandite süsteemi kahtluse alla seadmisest ja katkestamisest —, tuleb selle määruse tagajärjed lugeda kehtivaks seni, kuni käesoleva otsuse tulemusel võetakse mõistliku aja jooksul vastu uus, õigel õiguslikul alusel põhinev akt, pikendamata neid tagajärgi siiski mitte kauem kui 1. juulini 2007, mil oleks lõppenud kõnealuse erandite süsteemi kehtivus.

Kohtukulud

- 60 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna parlament on kohtukulude hüvitamist nõukogult nõudnud ja kuna viimati nimetatu on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista nõukogult. Kodukorra artikli 69 lõike 4 esimese lõigu alusel kannavad menetlusse astunud Poola Vabariik, Eesti Vabariik ja komisjon ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

- 1. Tühistada nõukogu 28. juuni 2004 aasta määrus (EÜ) nr 1223/2004, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 1228/2003 seoses teatavate sätete Sloveenia suhtes kohaldamise kuupäevaga.**
- 2. Lugeda määruse nr 1223/2004 tagajärjed kehtivaks kuni uue, õigel õiguslikul alusel põhineva määruse vastuvõtmiseni, mis peab toimuma mõistliku aja jooksul, pikendamata neid tagajärgi siiski mitte kauem kui 1. juulini 2007.**
- 3. Mõista kohtukulud välja Euroopa Liidu Nõukogult.**
- 4. Jätta Poola Vabariigi, Eesti Vabariigi ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulud nende endi kanda.**

Allkirjad